

‘Ik heb altijd gedacht dat huisgodsdienst iets moderns is, dat vanuit evangelische hoek de gereformeerde gezindte binnen komt. Maar op Hervormingsdag hoorde ik dat huisgodsdienst ‘oude papieren’ heeft. Klopt dat? En kunt u wat tips geven voor huisgodsdienst in deze tijd?’

De Bijbel als basis

God Zelf zegt dat huisgodsdienst een wezenlijk deel van de opvoeding is. In Deuteronomium 6 bijvoorbeeld zegt Hij over Zijn Woord: ‘En gij zult ze uw kinderen inscherpen, en daarvan spreken, als gij in uw huis zit, en als gij op de weg gaat, en als gij nederligt en als gij opstaat’. Ook in de Psalmen en het Spreukenboek laat Hij duidelijk horen dat het zo belangrijk is om in het gezin over Hem te spreken en Zijn Woord door te vertellen. Het gezin is een oefenplaats voor de vreze des Heeren, een werkplaats van de Heilige Geest.

Kerkgeschiedenis in vogelvlucht

Eerste christenen: Huisgodsdienst staat bij de eerste christenen hoog aangeschreven. De Griekse kerkvader Chrysostomus schrijft zelfs een boekje over de opvoeding van de kinderen, waarin hij pleit voor Bijbeluitleg in het gezin, geestelijke gesprekken en het zingen van liederen.

Middeleeuwen: Het accent verschuift van het gezin naar het klooster. De Bijbel ontbreekt in gezinnen, waardoor er grote onkunde heerst onder de gewone mensen.

Reformatie: De Bijbel wordt weer in gezinnen gebracht en ouders worden teruggeroepen naar de taak die God hen in Zijn Woord geeft. Met name Luther wijst op het belang van huisgodsdienst en geeft daarin ook zelf het goede voorbeeld (tafelgesprekken, huispreken, huiscatechese en liederen zingen).

Dordtse Synode 1618-1619: In de Acta van deze synode is te lezen dat ouders hun kinderen vlijtig en naar hun begripsvermogen moeten onderwijzen in de christelijke religie. Er klinkt een aansporing om gezamenlijk te bidden, de preek te bespreken, uit de Bijbel te lezen en daarover in gesprek te gaan. Predikanten dienen ouders voortdurend te wijzen op hun opdracht en hen die nalatig zijn te vermanen.

Nadere Reformatie: De theologen van de Nadere Reformatie zien nog sterker het belang van huisgodsdienst. Het gezin is voor hen de spil in de doorwerking van Gods Woord in leer en leven. Mannen als Jean Taffin, Willem Teellinck, Petrus Wittewrongel, Simon Oomius, Jacobus Koelman en Theodorus à Brakel zien het gezin als een kleine kerk, waarbinnen Gods Woord onderzoeken, bidden, het houden van godsdienstoefeningen (onderwijs geven vanuit Gods Woord), zingen en spreken over de Heere en Zijn dienst centraal staan. Uit hun pennen vloeien diverse hulpmiddelen om ouders leiding te geven bij de huisgodsdienst, zoals huisboeken, catechisatie- en gebedenboekjes. Ze zijn er diep van overtuigd dat zonder de hervorming van gezinnen ook van kerkhervorming en reformatie geen sprake kan zijn.

Waarin bestaat huisgodsdienst?

1. Samen bidden

Leg alles uit het persoonlijke, huiselijke, maatschappelijke en kerkelijke leven in gezamenlijk gebed voor de Heere neer.

2. Samen Bijbellezen en Gods Woord onderzoeken

Vind als gezin een vorm van het getrouw onderzoeken van Gods Woord. Wat staat hier en wat betekent dit voor ons? 'Maak in Gods Woord hun gang en treden vast!'

3. Samen zingen

Zing met elkaar aan tafel de psalmversjes die de kinderen voor (zondags)school leren.

4. Samen naar de kerk en de preek verwerken

Meer dan op andere dagen is er op zondag de mogelijkheid om op een positieve manier met elkaar rondom Gods Woord bezig te zijn. Dat kan bijvoorbeeld in de vorm van huiscatechisatie: kinderen Bijbelteksten of vragen en antwoorden gegrond op de Bijbel laten leren.

Hoe doen anderen het?

Ina: „Wij houden op zondag tussen de kerkdiensten door huiscatechese. Alle kinderen hebben daarvoor een eigen map. De kleuters leren één of twee vraagjes uit het boekje van ds. Ledeboer, de lagere schooljeugd leert een tekst of een catechismus uit het hoofd met een psalmvers, en wie op het Voortgezet Onderwijs zit leert vragen van Samuel Rutherford, Aegidius Francken of Thomas Watson. Door de week helpen we hen bij het leren. Op vier avonden in de week geven de kinderen hun map aan vader, die het te leren stuk in gedeelten voorzegt. De kinderen herhalen dat door hem na te zeggen en krijgen er uitleg bij als dat nodig is. De volgende zondag zeggen alle kinderen op wat zij die week geleerd hebben en krijgen ze op wat zij de volgende week moeten kennen. De jonge jaren om kinderen iets te leren, vliegen snel voorbij. En... je kunt het nooit meer overdoen. Daarom is het belangrijk de tijd die we krijgen goed te gebruiken.”

Maria: „Onze huisgodsdienst richt zich op het lezen van de Bijbel en het leren van teksten. Het is in deze tijd zo belangrijk om bepaalde dingen op grond van Gods Woord te kunnen weerleggen. Je moet dan weten wát er staat en wáár het staat. Daarom nemen we echt de tijd voor het Bijbellezen na de avondmaaltijd. Alle kinderen lezen mee in hun eigen Bijbel. Hierdoor lezen ze veel bewuster mee. Daardoor krijg je ook sneller vragen over dingen die ze niet begrijpen. Op deze manier zijn ze meer bij het Bijbellezen betrokken en blijft er meer hangen. Verder leren we ook Bijbelteksten uit ons hoofd, die we dagelijks oefenen.”

Mirjam: „Doordat mijn man door de week weinig aanwezig is bij de maaltijden, hebben wij de zaterdagavond als avond voor gezinsgodsdienst gereserveerd. Al sinds ons huwelijk hebben we de gewoonte om op zaterdagavond niet weg te gaan en je merkt dat het daardoor voor de kinderen heel gewoon is om thuis te zijn. We bereiden ons voor op de zondag door met elkaar een Bijbelstudie te doen en te zingen of musiceren.”

Advies

1. **Belijd de Heere** je schuld en tekort in de opvoedingsopdracht en vraag Hem om openingen voor en Zijn zegen over een nieuw begin
2. Niet het vele is goed, maar het goede is veel. **Begin ergens, doe iets.** Kies voor tijdstip en werkwijze die bij het gezin passen
3. Wacht niet tot er tijd voor huisgodsdienst over is, maar **maak er tijd voor.** Laat iedereen op dit uur zijn of haar agenda vrijhouden. Het dienen van de Heere nam voor de Israëlieten veel tijd in beslag. Matthew Henry schrijft dat dit is opdat het volk tijd met God zou doorbrengen en geen tijd zou hebben voor allerlei wereldse dingen. Is het nu vaak niet andersom? In hoeveel gezinnen is er wel tijd voor films en games maar niet voor huisgodsdienst?

Tips

Tip van Maria:

„Let op je uitstraling.

Het is zo belangrijk dat je uitstraalt dat het leven werkelijk ernst is. Als de eeuwigheidsgedachte op het hart weegt, voel je hoe wezenlijk het is om in het gezin met de Heere en Zijn dienst bezig te zijn. Kinderen voelen dat.”

Tip van Ina:

„Blijf volhouden.

Wij houden inmiddels al bijna twintig jaar huisgodsdienst. Niet alle kinderen vinden het in een bepaalde leeftijd leuk om te doen. Maar als ze ouder worden, gaan ze meer en meer de waarde ervan inzien.”

Tip van Mirjam:

„**Zorg voor een vaste structuur,**
want voor huisgodsdienst is discipline nodig.”